

Kompletterande yttrande över Miljö-och energidepartementets remiss "Ekologisk kompensation - Åtgärder för att motverka nettoförluster av biologisk mångfald och ekosystemtjänster, samtidigt som behovet av markexploatering tillgodoses"

Bakgrund

Länsstyrelsen i Kronobergs län har fått utredningen ”*Ekologisk kompensation – Åtgärder för att motverka nettoförluster av biologisk mångfald och ekosystemtjänster, samtidigt som behovet av markexploatering tillgodoses*” på remiss från Miljö- och energidepartementet. Bland förslagen i utredningen finns ett som syftar till göra det möjligt för kommuner att öka möjligheten att i detaljplan ställa krav på ekologiska kompensationsåtgärder i bygglov, startbesked eller slutbesked för åtgärder som innebär väsentligt ändrad markanvändning.

Länsstyrelsen har vänt sig till stadsbyggnadskontoret i Växjö för att få svar på ett antal frågor.

Byggnadsnämnden i Växjö godkände 29 augusti 2018 stadsbyggnadskontorets skrivelse som svar till länsstyrelsen. Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade på sitt sammanträde 18 september 2018 att lämna ett kompletterande yttrande från Växjö kommun. Arbetsutskottet menar att byggnadsnämndens svar riskerar att ge fel bild av Växjö kommuns viljeinriktning och ambitioner när det gäller ekologisk kompensation, ekosystemtjänster och bevarande av biologisk mångfald. Växjö kommun har under den senaste mandatperioden haft flera diskussioner med länsstyrelsen om att kultur- och naturvård, där det framkommit tydligt att kommunen avser att arbeta med ekosystemtjänster och kompensationsåtgärder

Växjö kommun önskar därför lämna nedanstående yttrande över rubricerad remiss som ett komplement till det yttrande byggnadsnämnden skickat till Länsstyrelsen i Kronoberg:

Allmänt

Det är positivt om kommunerna ges utökade möjligheter att ställa krav på åtgärder som motverkar nettoförlust av biologisk mångfald och ekosystemtjänster i samband med exploatering.

Tydliga mål och ställningstaganden behövs på övergripande nivå, för att tydliggöra hur målkonflikter mellan att dels bygga större och tätare stad, dels bevara ekosystemtjänster och biologisk mångfald ska lösas. Det är på övergripande nivå som till exempel grönstrukturplanen finns. I översiktsplanen för Växjö stad står *"Förtätning får inte ske på bekostnad av viktiga grönområden. Om vi måste ta en grönyta av mindre vikt i anspråk för annat ändamål ska vi kompensera denna med en ny grönyta eller höjd kvalitet i ett annat närliggande område"*.

Kraven på vilka ekologiska kompensationsåtgärder som bör vidtas måste dock göras på detaljplanenivå, eftersom förutsättningar varierar från plats till plats.

Behov av kunskap

Det finns ett behov av att förbättra den kompetens och kunskap kommunen har när det gäller hur ekosystemtjänster och nettoförluster av biologisk mångfald ska värderas. Växjö kommun är fullt medvetna om detta och har bland annat sökt projektmedel till ett projekt som syftar till att integrera ekosystemtjänster i samhällsbyggandet. Detta är också ett uppdrag i kommunstyrelsens internbudget för 2018. Förhoppningen är att verktyg för värdering av dessa tjänster kan utvecklas inom ramen för detta projekt.

Övriga synpunkter

Växjö kommun är fullt medveten om den målkonflikt som finns mellan att dels erbjuda en snabb plan- och bygglovsprocess, dels säkerställa bevarande av biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Växjö kommun är också medveten om att värdering av sådana tjänster kan ta tid, varför det är viktigt att de kommer igång i ett tidigt skede i detaljplaneringen. Om vi får till ett arbetssätt med tidiga prioriteringar kan processen till och med skyndas på. För snabba lösningar kan leda till problem på längre sikt.

Byggnadsnämnden resonerar i sitt remissvar om huruvida det ställs rimliga krav på de knappa 3 % av Sveriges yta som är bebyggd, och vilka förutsättningar som finns att säkerställa till exempel ekosystemtjänster i de övriga 97 % av ytan. Växjö kommun anser att den här diskussionen riskerar att tolkas fel och vill därför poängtera att:

- Det behöver även vidtas åtgärder för att säkerställa biologisk mångfald och bevara ekosystemtjänster på de obebyggda markerna. Detta görs redan på många sätt. En stor del av obebyggda ytorna är produktionsmark där den biologiska mångfalden riskerar att vara låg. Den biologiska mångfalden i staden är i Växjös fall mycket stor.
- Av olika skäl är det viktigt att staden förtätas, precis som byggnadsnämnden skriver, men det betyder inte att ingen hänsyn till ekosystemen ska tas. I Växjö har vi flera exempel på hur förtätning kan ske på redan hårdgjord yta utan att ta närnatur i anspråk eller förlora biologisk mångfald.
- Flera ekosystemtjänster är lokala och kan inte ersättas av att det finns bevarad natur utanför de bebyggda områdena.
 - o Till exempel ger träd skugga, renar luften, dämpar bullernivåer och bidrar till bättre mikroklimat.
 - o Grönska, på mark eller i form av gröna tak, fördröjer vatten efter kraftig nederbörd och minskar risk för översvämningar.
 - o Gröna stadsmiljöers betydelse för rekreation, hälsa och välbefinnande är väldokumenterat.
 - o Grönstrukturer i staden utgör ofta viktiga spridningskorridorer för arter och knyter ihop större omkringliggande grönområden och artpopulationer som annars skulle ha isolerats från varandra.
 - o Bostäder intill grönområden värderas högre

Det är den här formen av ekosystemtjänster som absolut bör bevaras i samband med att en större och tätare stad byggs.

Byggnadsnämndens remissvar betonar också att hänsyn måste tas till det nationella miljö kvalitetsmålet *God bebyggd miljö*, som har människan i fokus. Närhet till grönstruktur, för exempelvis rekreation och välbefinnande, har också människan i fokus. Det är också ett viktigt mål i Växjö kommuns miljöprogram och översiktsplan.

Om kommunerna får ökade möjligheter att ställa krav på ekologisk kompensation i samband med detaljplanering, så bedöms det överlag få positiva effekter på ett hållbart samhälle. Vilka effekter som uppstår, och om de är positiva eller negativa, beror på i vilken utsträckning krav ställs, och vilken typ av krav som ställs.

Ekonomiskt kan det innebära ökade kostnader för att genomföra utredningar, såväl hos kommunen som hos exploitörer. Samtidigt kan krav säkerställa bevarande av vissa ekosystemtjänster innebära att samhällskostnader till följd av till exempel översvämningar undviks.

Miljömässigt är det positivt om det går att säkerställa att inga nettoförluster av biologisk mångfald uppstår genom kompensationsåtgärder. Negativa miljöeffekter från resande kan uppstå om bevarande av natur leder till en mer utsträckt stad med större avstånd. Därför är det viktigt att se på vilket sätt det går att förena den täta staden med bevarande av biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

Närheten till tillgängliga gröna strukturer är positivt för folkhälsa. Genom att säkerställa närhet till grönstruktur till skolor och förskolor säkerställs också ett barnperspektiv. Även om inte grönstrukturen i sig påverka mångfalden, kan närheten till natur vara viktigare för människor med annan bakgrund.

Yttrandet skickas till:

Miljö- och energidepartementet
Länsstyrelsen i Kronobergs län